

Zuzana Krejčí Recepty psané švabachem

Nemýt si vlasy šamponem a nepoužívat sprchové gely? Podle zakladatelky firmy vyrábějící českou biokosmetiku to není cesta do pravěku, ale návrat k přirozené „kosmetice“ našich prababiček. Bylinky, ze kterých podnikatelka své bioprodukty vyrábí, zpracovává podle receptů starých i několik století.

Užně nepoužíváte ani jediný produkt z klasické kosmetiky?

Všechno jsem vyhodila. Co není bio, už na sebe nedám. V koupelně nemám poličku s krásnými flakonky označenými krásnými etiketami, ale obrovskou stěnu, v níž je asi tři sta výrobků v holých, jen stroze popsaných lahvičkách. Všechno, co vyrábíme, totiž nejdřív zkusím na sobě.

Vidím, že jste nalíčená. Dekorativní kosmetiku máte také bio?

Také. Zrovna jsem se vrátila z Itálie, kde vyvíjíme vlastní dekorativní řadu. A než bude hotová, používám výrobky konkurenčních značek, něco si míchám doma. Jediné, s čím mám problém a na čem budeme pracovat ještě tak sedm let, je biořasenka. Silikonová řasám moc neprospívá, ale bohužel zatím nemám jiný ekvivalent, protože bio se mi třepí, dělá hrudky.

Říká se, že nejvíce chemie je v parfémach.

Přesně tak, tam toho je. Parfémy děláme také, ale jen na zakázku většinou pro zahraniční klientelu. Organický parfém na rozdíl od běžného nezabije vaše feromony. Myslím si, že současná vysoká rozvodovost má leccos společného i s tímhle. Ženy používají umělé parfémace, kterými lákají muže, a do jisté míry je tím matou, protože jejich přirozená vůně může být úplně jiná. Přírodní složky naopak vaše feromony podpoří a sladí se s nimi. Mám vyzkoušeno, že tím, jak se tyto složky dostávají do kůže, zhruba po půlroce používání začne i pot vonět jako organický parfém a přestane zapáchat. Na druhou stranu, pokud se budete ládovat těžce chemickým jídlem z konzervy nebo pytlíku, je celkem jedno, jestli používáte biokosmetiku, nebo ne.

Právě končí období, během něhož se intenzivně mažeme opalovacími krémy. Jak řešíte UV ochranu vy?

Nepoužívám ji, proto nemám pigmentové skvrny. Vždyť oleje mají také přirozený ochranný faktor. V kosmetice se točí miliardy peněz a opalovací krémy jsou obrovský byznys. A my jsme zatím velmi křehká firma na to, abych říkala, co je špatné a co dobře. Ale až budeme silní v kramflecích, věřte mi, že se to všichni dozvědí. Jsem velký bojovník.

Takže mi neřeknete, co špatného je na běžné kosmetice, kterou používá většina lidí?

Neměla bych. Víte, máme etický kodex a nepřísluší mi hanit běžnou kosmetiku. Navíc nejde jen o kosmetiku. Jsme zahlceni chemií ze všech stran a všechno, co se dostává do styku s naší pokožkou, se z šedesáti procent skrze ni dostane až do krevního oběhu. Je to jako nikotinová nebo antikoncepční náplast. V první řadě na nás působí smog a venkovní prostředí. Cigaretový kouř. Jsem kuřačka, takže vím, o čem mluvím. Ani elektronický smog nesmíme podceňovat, také je velmi zákeřný. Všechno se nám usazuje na kůži a tím, že ji budeme natírat další chemií, jí moc nepomůžeme. Naopak biokosmetika kůži uleví. Už po půlroce používání bude hezky osvěžená.

Naznačte alespoň obecně, co s pleť dělá chemie obsažená v kosmetice.

Ani to bych neměla. Každý by se měl podívat na složení výrobku, který používá, a na internetu si najít, co mohou jednotlivé složky způsobovat. Rozdíl je už při výrobě. Celkem pravidelně se jezdím dívat do různých továren, a když se vyrábí biokosmetika, vzduch v nich příjemně voní a lidi ho rádi dýchají. Ale když se vyrábí chemická, zaměstnanci musejí mít speciální oblečení, roušku přes obličej, aby se těžkých látek nenadýchali. Jediné, co vám k tomu řeknu, je, že používat krém se silikony a dalšími podobnými látkami je pro mě totéž, jako si na hlavu natáhnout igelitový pytlík, pod kterým pleť nedýchá, a tepr-

„Používat krém se silikony je pro mě totéž, jako si na hlavu natáhnout igelitový pytlík, pod kterým pleť nedýchá.“

ve na něj nanášet účinné látky. Je tu ještě jiný problém. Také zvládnou udělat krém, který dokáže dokonale vypnout všechny vrásky a zmizí po něm celulitida nebo strie. Ale co udělá kůže za dva měsíce? Začne být na krému závislá, protože bude těžce chemický, a jakmile se jí ho přestane dostávat, její stav se několikanásobně zhorší. A už vůbec negarantují, co se děje kvůli látkám, které z takového krému proniknou kůží do těla a usadí se. Razím teorii a na rovinu říkám, že nikomu neslibuji, že s naším výrobkem omládne o pět nebo deset let, ale zestárne s grácií, úctou a štěstím. Vždyť se podívejte na naše prababičky. Měly nádhernou pleť. Dovolím si tvrdit, že věděly, co dělají, když používaly jen to, co si samy vyrobily. S kosmetikou je to stejné jako s jídlem. Většina lidí už tuší, jaký je rozdíl mezi masem z velkochovu a z malé farmy. A vlastně nejde jen o srovnání s jídlem. Vždyť přírodní materiály jsou v každém oboru považovány za ty nejlepší. Kůže je lepší než koženka, dřevo je lepší než plast.

Kdy a proč jste se začala zajímat o biokosmetiku?

Odjakživa jsem kolem sebe měla lékárníky, od svých pěti let jsem si na ně hrála. Vážný byznys jsem rozjela v sedmi letech. Moje kamarádka měla maminku lékárnici a ta nám dodávala vazelínu, o které dneska víme, že je to parafín čili katastrofa, ale tenkrát to nikdo nevěděl. Chodila jsem sbírat bylinky, v mamčině mlýnku na kávu jsem je odstředila, šťávu vlila do kelímku a smíchala s olejem. Tehdy samozřejmě nebyl kvalitní olivový olej, tak jsem používala alespoň dobrý rafinovaný olej ze slunečnic. A protože jsem z obchodnické rodiny, chodila jsem na bleší trh. Tajně jsem doma vzala bílý ubrus, na který jsem pak vyskládala svoje kelímky, a krásně to šlo. Skončilo to tak, že jsem vzala kamarády, aby mi pomohli a abychom měli stánků víc. Ze začátku jsem vydělala třeba deset korun, ale později třeba i padesát nebo sto korun. Když to tehdy viděla ta kamarádčina maminka, která nám dávala vazelínu, začala vyrábět sama a profesionálně a to mě zvalcovalo. Poprvé v životě jsem se napálila, bolelo mě to strašně. Co se mi ale jednou hodně nepovedlo, byl krém pro mou sestru na akné. Mimochodem, jí jsem ho prodala za dvacet korun, i když po ostatních jsem chtěla jen dvě koruny. A protože s požadavkem přišla na podzim, kdy už nerostly bylinky, zkusila jsem místo nich použít pepř. Neumíte si představit, jak jsem od mámy dostala. Sestra mi to vyčítá ještě dnes. A těch dvacet korun jsem jí musela vrátit.

Kdy se dětské nadšení přeměnilo v opravdu vážný zájem?

Můj manžel hrál fotbal, cestovala jsem s ním, ale nikdy jsem nebyla typ, který jen čeká. Musím pořád něco dělat. Začala jsem se víc zajímat, abych dokázala krémy míchat odborněji. Ve větším jsem se kosmetice začala věnovat, když jsme žili v Německu. Díky manželovi a jeho známým z fotbalu se o moje výrobky zajímali i lidé z vyšších kruhů

a byl o ni zájem. Jenže pak měl manžel autonehodu, zůstala jsem sama s dvanáctiletou dcerou a přemýšlela, co budeme dělat. Tehdy jsem si na lístečky napsala asi deset různých zemí a vlastně úplnou náhodou jsem se rozhodla pro Prahu. Tady jsem nejprve pracovala jako prodavačka v parfumerii a mohla jsem tak prozkoumat složení všech krémů, co jsou na trhu. Došlo mi, že tahle cesta není pro mě. A také jsem si všimla, že nejmovitější dámy a ženy s nejhezčí pleťí si nekupují vždy nejdražší krémy, které mají velkou reklamu, ale ptají se po biokosmetice, i když u nás tehdy byla ještě v plenkách. Během prvního zaměstnání v Praze mi konečně začaly docházet souvislosti. Ke skutečné výrobě biokosmetiky mě ale přiměly až Havlíkovy knihy se starými recepty. Klíčové taky bylo, že jsem se při studiu seznámila s doktorem Antonem Fojtíkem označovaným za otce nanotechnologie, se kterým jsem se začala zaměřovat na nejvyšší možnou biokvalitu. Je velká kapacita a můj vzor. Že přistoupil na spolupráci v biokosmetice, je pro mě velká čest.

Jak složité bylo otevřít a udržet první obchod?

První krém jsme vyvíjeli čtyři roky. Jeho složení sice vyhrálo v soutěži ve Francii, ale pořád to z mého pohledu nebylo ono, takže se sedmnáctkrát předělával. Původně jsem první obchod měla otvírat s devatenácti produkty, ale byla jsem spokojena jen s jedinou mastičkou podle receptu ze sedmnáctého století. Její původní název, který jsme neměnili, je Havlíkův přírodní zázrak. A tak jsem se rozhodla obchod otevřít jen s jedním produktem. První prodejna tedy vznikla teprve před deseti měsíci v Liberci – v jednom obchodním centru, které zrovna neprosperuje. Říkala jsem si, že pokud náš výrobek přežije tam, přežije všude na světě. A přežil, brzy jsme otevřeli další obchod. Měli jsme jeden krém a šest prodavaček. Všechny byly perfektně zaškolené, takže jít do našeho obcho-

du byla zábava. Druhý obchod máme v Praze, ale naše výrobky se prodávají i v některých bioprodejnách, lékárnách a drogeriích.

Jak jste se dostala k panu Havlíkovi a jeho starým recepturám?

Přisvojila jsem si jednu dívku – v jejích osmnácti letech, kdy se ocitla na ulici. Zůstala v naší rodině a dnes je z ní krásná a distingovaná slečna a zároveň naše nejlepší prodejkyne. Je jako má druhá dcera. Zemřel jí dědeček lékárník a jednou mi řekla, že má po něm nějaké knížky. Donesla mi je a byly mezi nimi právě tyhle recepty psané švabachem. Byly to nejen jeho vlastní receptury, ale sesbíral návody i od jiných lékárníků a babic – některé z nich pocházejí i ze šestnáctého nebo sedmnáctého století. Jen jsme je malinko upravili do dnešní podoby.

Jací lidé k vám chodí? Kdo jsou vaši zákazníci?

Většina našich klientů jsou Švýcaři, Švédové, Holanďané, Francouzi. Když do našeho obchodu přijde cizinec z některé z těchto zemí, podívá se a ví. Lidem z východní části Evropy stále ještě musíme mnohem více vysvětlovat. V tomto oboru tu vládne větší neznalost. Ale chodí samozřejmě i Češi. Většinou mladé slečny, které se vyznají a rozumějí složení, →

ZUZANA KREJČÍ (43)

● Pochází z maďarské rodiny, narodila se na Slovensku a střídavě žila v Německu, Francii a Itálii. Usadila se v Praze. Před rokem zavedla značku Havlíkova přírodní apotéka, která ve spolupráci s Antonem Fojtíkem, předním českým odborníkem na nanotechnologie, vyrábí biokosmetiku. Produkty tvoří podle několik set let starých receptů, jež na začátku minulého století sesbíral lékárník Karel Havlík. Její firma má v oblasti Podblanicka vlastní ekozahradu pro pěstování bylinek a nespolehá se na externí dodavatele.

„Myslím, že se zbytečně ženeme za něčím, co stejně nelze dohnat. Žena by se především měla smířit s tím, že bude stárnout.“

nebo ženy, které nosí hedvábné blůzky, kvalitní kabelky, mají se rády, znají svou hodnotu. Další kategorií jsou lidé vyznávající bio životní styl. Vědí, co je dobré a proč, znají souvislosti. Čechů, kteří k nám chodí, přibývá, ale zatím spíš z vyšší, vzdělanější vrstvy.

Čím to je, že se lidé vrací k přírodě, ať už v jídle nebo v kosmetice?

Obrovská spousta alergií, ekzémů, lupů, vypadávání vlasů. Lidem začalo vadit, že žena má ve třiceti letech zničenou pleť, že ve čtyřiceti vypadá na padesát a má řídké vlasy. Přitom když se podíváte na padesátileté ženy před sto lety, které se natíraly olejíčkem, jenž jim zbyl třeba z vaření, měly tisíckrát krásnější pleť. A rozhodně to není dědičné, o to se budu klidně do krve hádat. Nějaké procento rolí možná hraje, ale za stav pleti si může především každý sám. Ale abych všechno jen neidealizovala – dříve sice nebylo tolik alergií a ekzémů ze smogu a kosmetiky, ale zase bylo více nemocí, například v souvislosti s nedostatečnou kanalizací. Ve staré Praze se splašky vylévaly na ulici, takže bylo snadné chytout kdeco.

Mění se lidská kůže s generacemi?

Rodíme se s jinou pleť, než měly zmiňované babičky?

Řekla bych, že výrazně se mění až v průběhu života. Tím, že ji neustále něčím myjeme a natíráme, ji oslabujeme. Nemyslím klasická mýdla, ta neškodí, ale spíše sprchové gely. Kůže pak více reaguje, je citlivější, a proto se na ní častěji tvoří alergické reakce. Když se vám narodí dítě a budete o ně od malička pečovat jen přípravky bez chemie, uvidíte, že jeho kůže bude mnohem pevnější a odolnější. Když kůži omyjete chemií, trvá asi čtyři hodiny, než se obnoví její přirozený film; do té doby do ní může proniknout naprosto cokoli. Smog, barvivo z oblečení. Stejně tak ničíme svá těla třeba v posilovnách. Ženy, které v nich dřou celý život, mají sice pevné svaly, ale ve čtyřiceti také dost ztrhanou pleť. Vždyť je to stejné jako dřít na poli, jen s tím rozdílem, že dnes →

ta dřina není potřeba. Ženám přece stačí jóga, pilates nebo procházka. Ani běh podle mě není úplně dobrý. Myslím, že se zbytečně ženeme za něčím, co stejně nelze dohnat. Žena by se především měla smířit s tím, že bude stárnout. Že ve čtyřiceti se zkrátka dvacetileté dívce nevyrovná ani s hlubokým výstřihem, minisukní a botoxem.

Ve světě teď letí takzvaný no poo trend, tedy že ženy přestávají používat šampony a myjí si vlasy jen vodou nebo doma vyrobenými přírodními roztoky. Jedete v tom taky?

To si pište! Látku laurethsulfát sodný, pěnidlo, které obsahují šampony, považuji za úplně nejdrsnější. Pokožku velmi vysušuje – tím více se mastí a oslabuje vlasové folikuly. Ale uznávám, že spousta firem od používání této látky začíná upouštět. Já už čtvrtý rok nepoužívám šampony. Vlasy jsou pevnější, vypadají hustší. Nevýhodou může být, že rychleji rostou. Přechod na no poo je ovšem náročný, trvá asi dva měsíce, než se vlasy opravdu odmastí a zbaví se chemie, kterou jsou nasáklé. Ale znovu musím připomenout – dříve šampony nebyly, vlasy se opláchly vodou, maximálně odvarem z kopřiv. Nemastily se, nebyly lupy, a přesto byly lesklé. A také nezapáchaly. Vlasy původně nemají zápach, ten dostanou až s používáním chemických přípravků.

Co testování na zvířatech? Je i v tomhle ohledu vaše kosmetika šetrnější?

Skutečně testujeme jen na lidech, na dobrovolnících z řad našich zákaznic a sami na sobě. Udělám si třeba hodně drsný peeling a potom zkusím krém. Když mě pálí, poznám, že není vhodný na citlivou pleť. Nemohu vzít sto lidí a ničit jim pleť, musím obětovat svoji. A také zapojuji rodinu. Když vidí nový krém, už se klepou. Testování na zvířatech mi přijde nesmyslné. Zvířata přece nemají vrásky a neřeknou, jestli je jim krém příjemný. Navíc na rozdíl od nás mají srst, což se s naší holou kůží nedá srovnávat.

„Dříve šampony nebyly, vlasy se opláchly vodou, maximálně odvarem z kopřiv.“

Jaké nevýhody může mít přírodní kosmetika?

Když dáte přírodu na chemicky totálně nasycené tělo, pleť může reagovat podrážděním. Nejčastěji se tak stane paradoxně u lidí, kteří předtím používali antialergickou kosmetiku. Je to proto, že naše pokožka umí s přírodními složkami komunikovat. Dá hned najevo, že něco není v pořádku. Ale chemii nezná, tu většinou vezme úplně všechnu. V takovém případě doporučuji stopnout veškerou kosmetiku a nějakou dobu nepoužívat vůbec nic, nebo se natírat vatičkou s bylinnými odvary. Nevýhodou může být, že biokosmetika se hůře roztírá, protože neobsahuje žádné látky, které by to usnadňovaly, jako je například dimetikon. Také pomaleji účinkuje, ale zase na delší dobu. Narazit můžete i na špatně vyrobenou biokosmetiku. I k ní je totiž potřeba věda. Bylinka je v podstatě droga a musí se dávkovat opatrně. Ne všechno, co kde namíchají z přírodních ingrediencí, musí být účinné a dobré.

Je biokosmetika vhodná pro všechny?

Je, ale i na ni mohou být alergie, například na složky z včelích produktů. Ale i tak si myslím, že takové alergie jsou zapříčiněny předchozím používáním chemických přípravků.

Ekzémy se podle mě tvoří proto, že tělo je příliš nasyceno chemií a prosí, aby ho „majitel“ už přestal trápit. Alergie se často lze zbavit tím, že tělo během dvou tří měsíců kompletně vyčistíte a nebudete na ně nanášet nic.

Ještě mi řekněte, jak je možné, že zakladatelka a majitelka firmy vyrábějící biokosmetiku kouří?

Cigarety jsou pro mě berlička. A paradoxně mě přinutil právě byznys. Prvních pět let jsem pracovala sedmáct osmáct hodin denně, což bylo trochu náročné. Upozorňovali mě, ať do toho nejdu, že je to strašně těžký byznys a že to sama ženská nezvládne. Představovala jsem si, že jde jen o míchání mastiček – takový milý obor –, a nevěřila jsem jim. Hodně jsem se pletla, několikrát narazila. Tady je vážně potřeba mít ostré lokty. Takže jsem se naučila být pořádně silná. A cigarety mě uklidňovaly, i když jsem byla zarytý nekuřák. Ale jsem jen nárazový kuřák. Jeden den kouřím a pak třeba týden nebo klidně měsíc ne. Na mé pleti kouření zatím vidět není. ■

MEZI ČTYŘMA OČIMA

Do téhle chvíle jsem si myslela, že když někdo vyrábí biokosmetiku, jako „bio“ tak trochu i vypadá. Zuzana Krejčí je důkazem, že to byl jen hloupý předsudek. Je totiž mimořádně krásná, precizně upravená, hezky oblečená a elegantně nalícená. Je možná drobná, ale o to razantněji, s roztomilým maďarsko-slovenským přízvukem, mluví. Třeba o tom, že biokosmetika není alternativa, ale oblíbená a moderní záležitost.